

TÁRSADALOMISMERET

Célok és feladatok

A tantárgy áttekinti az emberi együttélés alapelveit, a társadalom intézményeit, a politikai és a gazdasági rendszerek működését. Megismerteti a modern társadalmak kialakulásának történelmi körülményeivel, működésük sajátosságaival, valamint felkészíti a tanulókat a társadalmi jelenségek értelmezésére és az állampolgári feladatokra. A tantárgy tanítása alapot ad a demokratikus közéletben való tudatos részvételhez.

Fejlesztési követelmények

A társadalmi együttélés szabályainak ismerete, a tudatos belátáson alapuló kritika elsajátítása, az anyanyelven történő kommunikáció kompetenciájának a fejlesztése.

A jogérzék és a társadalmi felelősségtudat elmélyítése. Az önálló tájékozódáshoz és a tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése. A kulturált vitakészség és a mások meggyőzésének, valamint a véleményalkotásnak a kifejlesztése. Ezáltal megvalósul az aktív állampolgárságra és a demokráciára nevelés. Eközben fejlesztjük a kulturális kifejezőkészség kompetenciáját.

Fontos szerepet játszik az ismeretszerzési- és feldolgozási képességek fejlesztése is, melynek során a digitális kompetenciák, a tanulni tanulási kompetenciák, matematikai és szociális kompetenciák kerülnek előtérbe a mindennapos élethelyzetek elemzésekor, döntési szituációkban, egyéni és csoportos anyaggyűjtéskor, ill. dokumentumok, grafikonok elemzésekor, ill. a tömegkommunikációs eszközök által közzétett hírek kritikus feldolgozására legyen képes.

Kiemelt fejlesztési területnek számítanak az emberi – és állampolgári jogi ismeretek, a választójogi témakör kapcsán az aktív és felelősségtudattal rendelkező állampolgárrá való nevelés, valamint az európai azonosságtudat kialakítása.

Belépő tevékenységformák

Ismeretszerzési és feldolgozási képességek:

Tudjon a tanuló különböző forrásokból információt gyűjteni és ezeket feldolgozni tanári irányítás mellett. Ismerje fel az események hátterében meghúzódó szándékokat korabeli újságcikkek, ill. források segítségével, a jelenségek tanulmányozásával.

Kifejezőképességek:

Legyen képes egyszerű beszámoló, rövid kiselőadás megtartására, a konkrét korhoz kötődő történelmi állampolgári fogalmak megkülönböztetésére és rendeltetésszerű használatára. Tudjon szöveget tömöríteni, vázlatot készíteni, különböző típusú forrásokról kérdéseket és véleményeket megfogalmazni.

Tájékozódás az időben és a térben:

Az egyetemes és magyar történelmi események szinkronitásának felismerése, valamint tájékozódás térkép segítségével az adott témához kapcsolódóan.

12. évfolyam

Fejlesztési feladatok

TÉMAKÖRÖK	TARTALMAK
A politikai közösség és intézményei	Egyén, csoport, közösség, állam. A szokásjog és az írott törvények. Államformák és politikai rendszerek. A demokrácia alapelvei és működése. A hatalmi ágak
Hatalom, legitimáció	A népszuverenitás elve. A hatalmi ágak szétválasztásának elve. A demokrácia fogalma. A politika és jog intézményrendszere a mai Magyarországon, valamint az EU-ban.
A társadalom élete	Társas kapcsolatok és társadalmi viszonyok. A kultúra fogalma. A szocializáció fogalma. A társadalmi csoportok és rétegek. Az állam szociális feladatai. Életmód, életszínvonal.
Esélyegyenlőség	Az egység és a sokféleség a mai modernkori társadalmakban. Kisebbségek helyzete a világon, a negatív diszkrimináció fogalma. A jogegyenlőség elve. Az esélyegyenlőség megteremtésére irányuló törekvések. Az emberi jogok.
Az emberi és állampolgári jogok	Az emberi és állampolgári jogok fogalma, történelmi háttere, az emberi jogokat kinyilatkoztató történelmi dokumentumok, nyilatkozatok. Az emberi jogok csoportjai. Az emberi jogok korlátai, jogok és kötelességek. Az állampolgári kötelességek. A kettős állampolgárság. Diákjogok, gyermekjogok, érdekképviseleti szervek. Az iskola házirendje. Modernkori, azaz legújabb emberi jogok, Pl.: az egészséges környezethez való jog, vagy a fogyasztóvédelem, stb.
A parlamenti demokrácia működése és az önkormányzatiság	A demokrácia fogalma, alapelvei és feltételei. A választás szabadsága és az ember felelőssége. A politikai rendszer intézményei. Részvétel a közügyekben. A közvetett és a közvetlen demokrácia. A választójog jellemzői. A választási előkészületek. A választások menete. A vegyes választási rendszer. A töredékszavazatok fogalma. A frakció fogalma. Kormányalakítás: kormánypártok és ellenzék – a koalíciós kormány fogalma. A népszavazás. A köztársasági elnök tisztsége. Az önkormányzatok szerepe és helye az állam felépítésében. Az önkormányzatok feladatai, kötelezettségei jogai, önkormányzati választások.
A globalizáció	Növekedés és fejlődés. A „jólét” ára. A földi világ eltartóképességének korlátai. Pazarló használat, környezetszennyezés, népességrobbanás, megújuló energiaforrások. A technikai civilizáció hatása a földi ökoszisztémára. A globalizáció politikai, kulturális, gazdasági és természeti következményei.
Az Európai Unió	Előzményei és története. Felépítése, főbb szervei. Tevékenysége. Kapcsolatok az Unión belül. Lehetőségeink és az együttműködés különböző formái.